

A MAI MAGYAR SZOCIÁLPOLITIKA

Irta: SANDOR PÁL (Budapest)

Igaz ugyan, hogy Papan, Hitler alkancellárja egyik budapesti tartózkodása alkalmával úgy nyilatkozott, hogy a német nemzeti szocialistáknak, ami legalább is az antiszemitizmust illeti, a magyarok voltak a mesterei — mely nyilatkozat közlésétől egyébként a magyarországi lapokat „eltanácsolták” — mégis alapjában úgy áll a dolog, hogy inkább az olasz és német fasizmusok adtak elméleti és gyakorlati utmutatást a magyar fasizmusnak, mint fordítva; viszont első-sorban taktikai és tempóbeli különbségeket találhatunk közöttük, nem pedig elvieket, azaz magyar részről szoros alkalmazkodást ahhoz a felfogáshoz, hogy „a fasizmus nem epizód, hanem Európa átalakulásának egyik utja, amelyet minden nemzetnek a maga módján kell megjárnia”. (Dr. Farkas József: Égető problémák, 8. o.) E magamódoók legvilágosabbjai éppen a szociálpolitika területén mutatkoznak, ami avval függ össze, hogy a magyar fasizmus aránylag későn ismerte fel a közvetlen tömegbázis szükségességét és ehelyett a balanszirozás, az egyes érdekesoportok, pártok és osztályok egymás ellen való kijátszásának politikáját folytatta. E „helytelen” politika magyarozatául éppen a magyarországi háború utáni forradalmi mozgalmak szolgálnak, amelyeknek külső hatalom fegyverével való leve-retetése az uralkodó osztállyal nem láttatta tisztán az osztályerők viszonyát és nem lévén biztos benne, hogy a forradalmi erők tényleg legyűrettek-e vagy csak elaléltek, nem tartotta tanácsosnak azonnal átvenni az osztálykommandóit. Viszont annál kedvezőbbé vált számára a helyzet később, amikor a kispolgári ellenforradalom aránylag tartós ingadozásai mögött megszervezte uralmát, mert így a finánc-tökediktatura ténylegessége még jó sokáig a kispolgári győzelem eredményeként tűnt fel, — annyival is inkább, mivel az inflációs gazdálkodás melléktermékeként a parasztbirtokok is megszabadultak adósságterheiktől. A magyarországi fasizmus kispolgártenyésztése tehát eredetileg nem program, követelmény volt, mint a hitleri fasizmus-nál, hanem az események dialektikája, amelynek tudata csak jóval később érkezett el az uralkodó osztályhoz, akkor, amikor a kispol-gár alól kicsuszván a talaj, a tömegbázis ujramegteremtésére azt most már az olasz és német tanulságok alapján a programba is be kellett illeszteni. (L. Gömbös: Nemzeti munkaterv 39., 53. és 57. pont-jait).

Ugyancsak a forradalom, illetve az a tény, hogy azt csak külső erő segítségével lehetett levérni, határozta meg a magyar finánc-töke politikáját a munkáskérdésben is: az, hogy a munkásság tudott egész népet magával ragadó, még régi vezéreit is félretelő forradalmat csinálni, tudott még a történelmileg lehető legkedvezőtlenebb hely-zetben is hozzáfogni az új társadalom megszervezéséhez, — a finánc-töke számára azt diktálta, hogy csak a forradalmat jelentő munkás-mozgalmi szervezkedést, ne pedig minden munkásmozgalmi szervez-kedést semmisítsen meg, — eltéktintve attól, hogy egy engedelmes munkásmozgalom a tulságosan hatalomrajutott kispolgári rétegek

sakbantartására és visszaszorítására is alkalmas. Ez a lényege a Bethlen-féle paktumpolitikának, amely a szociáldemokratapártnak biztosította a szervezkedés monopoliumát, ama kötelezettség ellenében, hogy a szociáldemokratapárt bizonyos rétegeket (parasztság, vasutasok, stb.) nem von saját propagandakörébe és nem tér le a finánc-töke által megszabott legalitás útjáról. A magyarországi fasiszmus tehát nem nyult a szervezkedés hypertrófiájának eszközéhez, nem szervezte meg a maga fasiszta munkásmozgalmait, mint az olasz és német fasiszmusok, mert számára önként adódott, mint tömegbázis a kispolgárság, és mint a kispolgárság látszólagos érdekképviselője a munkáspogromok idején nehezen tudta volna feltüntetni magát egyuttal a munkásság képviselőjének is. Ezért teremtett a szociáldemokrácia ujjaélesztésével önmaga és a munkásság között bizonyos distanciát és ezért vált később új feladatává e distanciának a szűkítése, sőt kiküszöbölése.

E distanciából következett az a „szociálpolitika” is, amely a Lex Vass I. és Lex Vass II.-ben, a betegség- és balesetbiztosításban, valamint az öregség, rokkantság és hátramaradottak biztosításában nyerte lényeges kifejezését. Egyes munkáltatói körök annak idején ellenük irányuló, rájuk terhet rakó intézkedésnek tekintették ezeket a törvényeket, melyek szerintük nem állanak arányban az „ország” teherbíróképességével és alkotásának alapmotívuma az a nemzeti hivatalkodás, mely a halbiológiai intézetet, a Collegium Hungaricumokat és a külföldi követségi palotákat hozta létre. Hiába igyekezett a törvények megfogalmazója Kovrig Béla bizonyítani „A magyar szociálpolitika igazát a liberális és szocialista eszmerendszerek küzdelmeiben” (Munkügyi Szemle Kiadványai 8. sz.) és hogy a munkáltatók aggodalmait profitjuk esetleges csökkentését illetőleg eloszlassa, azzal érvelni, hogy „a szociálpolitika nem nyolcórás munkanapot, nem cselédbiztosítást nem gyermekvédelmet, nem lakásügyet jelent, hanem a közösség összetartásának szolgálatán keresztül az ember elvének érvényesítését. A szociálpolitika az anyagi világ erőrendszerével, az anyagsíggal, a materiális érdekelvvel szemben az ellenprincipiumnak, az embernek az érvényesítője” (II. l.), — ama bizonyos munkáltatók nem értették e filozófiai nyelvet; kénytelen volt maga a népjóléti minisztérium felvilágosítással szolgálni, s ezzel leleplezni a „szociálpolitika” lényegét és intencióit, melyeket most már, csak a szociáldemokraták nem, de annál inkább felfogtak a munkáltatók és hasznosítottak is a maguk javára. A népjóléti minisztérium ugyanis beszámolójában (Die soziale Arbeit in Ungarn. Die Tätigkeiten der ungarischen Volkswohlfahrtsregierung) emlékeztetbe idézi, hogy a múlt század derekán a segélypénztárak a munkáltatók iniciatívájából jöttek létre (37. o.) és hogy 1900-ban a kereskedelmi miniszter „a gazdasági élet érdekében szükségesnek látta a munkások baleset elleni kötelező biztosítását megvalósítani, mivel a Kuria egymásután tette felelőssé a munkaadókat üzemi balesetekért és ezen ítéletek alapján olyan magas kártérítési összegeket róttak ki, amelyek teljesítése folytán kisebb vállalatok tönkre is mentek” (39. o.) Az önleplezés során azonban ez a beszámoló még tovább megy. Annak magyarázatára, hogy a Lex Vass II. csak az iparban és kereskedelembe foglalkoztatottakra vonatkozik, a mezőgazdasági munkásokra nem, holott a terheket az össz lakosság viseli, ezt írja: „Az állam nem követ el igazágtalanságot más társadalmi rétegekkel szemben, ha közpénzekből olyan intézményt támogat, amely csak az iparban és kereskedelembe érdekelt lakosság számára létesült. Ép’ ellenkezőleg, köteletségét teljesít, minthogy az ipari osz-

tályon belül olyan válságoktól óv meg, amelyek az összesség szellemét és egészségét veszélyeztethetnék." (54. o.)

Hellernek mindenestre mentségére szolgál, hogy ennek bizonyítására nem akad egyéb érve mint az, hogy ha így volna, „akkor a szocialistáknak ellenezniök kellene a szociálpolitikát“, holott „a szociáldemokrácia programjába felvette a szociálpolitika követeléseit“ (15. o.) — mentségére, mert számára marxizmus és szociáldemokrácia még egy, — de viszont megint csak maga a törvény és annak sorsa cáfolja őt meg legáltalában. A Lex Vass I. ugyanis már 1923-ban a nemzetgyűlés elé került, abban az időben, amikor a kispolgári ellenforradalmi rétegek visszaszorítása erélyesen folyt és a fináncotke a szervezett munkásságban keresett támaszt a kispolgárság lázadozása és elégtelenedése ellen. Minthogy azonban ez utóbbi nem bizonyult elég átható erejűnek, illetve az ellenállás könnyen leszerelhető volt, egyszerre nem lett fontos a munkásság „rokonszenvének“ a megnyerése sem. A parlament „másirányu elfoglaltsága“ (Die soziale Arbeit in Ungarn, 42. o.) miatt nem ért rá foglalkozni a tervvel s csak 1927 elején lett egyszerre nagyon sürgössé az ügy, akkor, amikor a részleges konjunktúra nyomán a munkásmozgalom erőteljesebb lett és a paktumpolitika, Alapköbtrány, Ált. Fogy. Szöv. államilag történt szanálása, stb. következményekép' a szociáldemokratapárt és a szakszervezetek a szétbomlás stádiumába jutottak és egymásután alakultak meg és hódították el a munkástömegeket a baloldali szervezetek. (MSZMP).

A Lex Vass I. azonban már mutatja azt is, hogy az uralkodó osztály kezd rájönni a paktumpolitika kétélű voltára: a munkásszervezetek és intézmények csak akkor szolgálnak teljes mértékben és külön alkuk nélkül a polgárságnak, ha azok állami kezekbe kerülnek és az állam szankeiókat is alkalmazhat pozitív értelemben velük szemben. A Lex Vass I. ezért az önkormányzat élére egy az államfő által kinevezett elnököt állított. „Ennek a rendelkezésnek az volt a célja — írja a minisztériumbeli beszámoló (I. m. XX. 43. l.) — hogy az állami felügyelet közvetlenebb és az ügyvitel gyorsabb legyen. A hivatalnokok beállítását elvonták az önkormányzat jogköréből, mivel a hivatalnokokat a népjóléti miniszter, illetve ennek javaslatára az államfő által nevezte ki.“ A munkásbiztosítás autonómiájának elközbásával és állami intézménnyé, azaz a polgárság egyik erőszervezetévé való átalakításával azonban nem fejeződött be a faszálási processzus, az a folyamat, amelynek során a Munkás biztosítóból Társadalom biztosító lett: az, hogy a befolyó összegeket nem „rendeltetésére“ azaz a beteg munkások gyógyítására, támogatására fordítják, hanem a társadalombiztosítónak, mint az uralkodó osztály lekötelezettjei számára sine cura gyanánt való szolgálásra (a közelmúltban az OTI tisztviselőkarát volt hörtönörökkel, továbbszolgáló katonákkal, a hadügyminisztérium hatáskörébe tartozó alakulatok alkalmazottaival egészítették ki, I. Népszava, 1933. XII. 22.), részben valóságos karhatalmi alakulatokra a munkásság ellen (1932.-ből egy rendelet előírja az OTI tisztviselők revolverekkel való felfegyverezését), mindez a „társadalma-

A „TUDÓSOK ÉS KÖLTŐK NÉPE“ TEGNAP ÉS MA: A *tipcsei* könyvkereskedők birodalmi könyvforgalmi statisztikájából a legutolsó esztendőkre vonatkozólag a következő szembeállításokat lehet megtenni. 1928-ban a német könyvkivitel kitett 284 millió márkát, 1933-ban csak 125-öt. — Az utolsó félv év alatt Németországban 200 különféle szakfolyóirat szüntette be megjelenését. — 1932-ben Németországban 24.000 kötet könyv jelent meg 120 millió példányban, 1933-ban 12.000, 30 millió példányban.

sított" társadalombiztosító, mint az állam kiegészítő része természetéből következik és ha erre vonatkozó sirámok hangzanak el szociáldemokráta részről, az objektíve csak ürügynek tekinthető a lényegtől való elfordulásra. Ugyanez vonatkozik arra is, hogy a járulékokon felül a beteglapért 20 fillért, az orvosságért 30 fillért kell fizetni, amivel tehát a természetbeni szolgáltatásokat a munkás külön megtéríti, sőt az orvosságokat ismerve, azokat még effektíve tul is fizeti. Más elbírálás alá esik azonban az a tény, hogy a kuria nem minősíti sikkasztásnak, illetve semmiféle törvénybeütköző cselekedetnek azt, ha a munkáltató nemcsak a sajátját, de a munkások béréből levont járulékokat sem fizeti meg az OTI-nak, így téve szert gyakran tekintélyes forgótőkére, — továbbá az, hogy a Lex II. előírja, hogy az öregségi biztosítási alapot „a kormány a gazdaságpolitika bizonyos problémáinak a megoldására fordíthatja, melyek a budgetben nincsenek előirányozva” (Die soziale Arbeit in Ungarn, 61. o.), illetve „az alapoknak a produktív gazdaság konszolidálására... annak előmozdítására” (u. o.) kell szolgálnok. S e ponton nem az a fontos, hogy ezek az alapok... eltűntek a betegségi ágazat deficitjének a fedezésére, — hanem az, hogy „törvény szerint” a munkásságnak kell előteremteni részben gazdasági vállalkozások alaptőkéit, részben az uralkodó osztálynak a negyedik rend ellen vívott harcának valóságos hadikölesőneit. A szociálpolitika mint „a bér természetben szolgáltatott része” tehát a polgárságnak jut, — és a fasizmus ebben ott van, hogy ez a bérelvonás, bérleszállítás, bérvisszatartás, sőt eltulajdonítás mint az „osztályharc vívmánya”, mint „szociálpolitika” jelenik meg.

Hasonló folyamatot látunk a szakszervezeti kérdésben is, bár ott a distancia még nem tűnt el annyira, mint az OTI kérdésben. A magyarországi ellenforradalom kezdettől fogva megkülönböztetett tisztelettel bánt a szakszervezetekkel, mert ez az ellenforradalom nem a munkásság hypertrofikussá fejlesztett szervezkedésében látta meg a jelentőségét, mint az olasz és német, hanem a szakszervezetekben úgy, ahogy azokat előtalálta. A szakszervezetek szerepe negatív irányban, a munkásság letartását, a kollektív szerződés jogi szankcióját illetőleg általában véve ki is elégítette. — pozitív irányban, a munkásság érdekképviselőtére vonatkozólag azonban annál kevésbé. Az ellenforradalom volt minisztere és ma is aktív politikusa, Ereky Károly, midőn legújabb könyvében (Az emberi együttélés feltételei) felállítja tételét, hogy „a munkás-szakszervezetek és kartellek azok az intézmények, amelyekre az új társadalmi rend fel fog épülni” (71. o.), ugyanakkor kénytelen megállapítani azt is, hogy „amíg a kartelleket maga a kapitalizmus hozta létre és fejleszti továbbra is, addig a munkások szakszervezetei nem mutatkoztak alkalmasnak arra, hogy a szociális problémákat önmaguk erejéből előbbre vigyék.” Szerinte „a normális társadalmi fejlődés érdekében az lett volna az emberiség szerencséje, ha a szakszervezetek a kollektív szerződésekben állandóan tudták volna biztosítani a munkabérek olyan arányos emelését, hogy a termelés és a fogyasztás egyensúlyban maradhatott volna.” (78. o.) ... Csakhogy: „a szakszervezetek lemaradtak és nem tudták történelmi hivatásukat teljesíteni, minek következtében most, ha meg akarjuk akadályozni a társadalmi rend összeomlását, akkor nem marad más hátra, mint hogy az állam teremtsen meg törvényhozás útján a fogyasztás és termelés egyensúlyát.”

A hatalmi program tehát adva van. Gömbös „nemzeti munkaterve” azonban erre vonatkozólag inkább csak negatívumokat tartalmaz, azt, hogy „minden egyesületnek és gyűlekezetnek közvetlenül vagy

közvetve a nemzeti erők meghatározását kell szolgálnia" (8. pont), viszont kérdés, hogy a szakszervezeteket azon „társadalmi egyesületek” közé sorolja-e, amelyek „összevonását” szükségesnek tartja (10. pont), vagy mint „érdekképviselőnek” „a többi érdekképviselővel való összhangzatos együttműködésével kívánja előmozdítani az egyes termelési ágak egysúlyát” (42. pont.) A magyarországi fasizmus a szakszervezeteket illetőleg nemcsak a tervben, hanem a valóságban is válaszfalon áll: beépítse-e az állami apparátusba a szakszervezeteket, úgy amint vannak, vagy összetörje őket, hogy azután egész újakat teremtsen. A hitlerizmus győzelme előtt, az angol és német szakszervezetek államfenntartó szerepe folytán ez a kérdés nem állott oly tisztán a magyarországi fasizmus előtt és a dancia politikáját tartotta a legcélravezetőbbnek, egyes alkalmi állami funkciókat ruházván csupán a szakszervezetekre, mint pl. az állami karácsonyi segélyek szétosztását a munkanélküliek közt. S bár a németországi események azt látszanak a magyarországi fasizmus számára bizonyítani, hogy a forradalmi erők fékentartására nem egyedül a szociáldemokrácia hivatott, mégis e „tanulság” levonására csak bizonytalan lépések történtek, mint pl. a kísérlet a gyermekbarátszövetség állami tanerőkkel való megspékelésére, vagy Gömbös felszólítása az „idegenfajú” párt- és szakszervezeti vezetőknek, hogy „csomagoljanak”, ami szintén azt mutatja, hogy inkább szeretné a dancia megszüntetését az OTI mintájára, azaz a „békés” átfejlődést a munkásszervezetek államosítására az „idegen elemektől való megtisztítás”, a munkaterv említett 8. pontja értelmében a nemzetközi elvtől való elfordulás.

De hogy ily aránylag könnyűnek felfogott helyzetben Gömbös miért nem igyekszik tabula rasat teremteni, miért elégszik meg azzal, hogy „az érdekképviselők szerves, okszerű kiépítését szorgalmazza” (42. pont), úgy látszik külpolitikai okokra vezethető vissza. Mint ahogy az osztrák szociáldemokrata párt annak köszönheti mai látszatát, hogy a francia imperializmus politikai orientációját követi s így külpolitikai támaszt nyer közvetlenül a kisententeben, — ugyanúgy kényeszerül a magyar külpolitika a maga „szabadkéz” politikájával, amely ugyan kétségtelen és aktív szimpátiákat foglal magában az olasz és német orientációval szemben, de gazdasági és egyéb e helyt kifejtésre nem alkalmas okokból nem képes minden ajtót bezárni a „nyugati demokratikus” hatalmak irányában sem. Ebből következőleg nem áll a nyílt fasizmus álláspontján, hanem ép’ ellenkezőleg, igyekszik a nem-fasizmus látszatát kelteni s ez részben sikerül is neki. Alparlamentarizmusával, állandéki fasiszta pártok (u. n. „pincepártok”, mint Magyar Fasiszta Párt, Magyar Nemzeti Párt, Nyilaskeresztetek Pártja, stb.) kreálásával melyek „programjai” egyébként semmiben sem különböznek a Gömbös-féle hivatalos programtól, — a kispolgárság széles rétegét téveszti meg, ugyannyira, hogy pl. a demokrata Gárdos Dezső „Meggzúnik-e egyszer a szegénység” c. könyvében Magyarországot nemhogy a „nyílt diktatúrának”, hanem még a „burkolt diktatúrának” kategóriájába sem sorozza, hanem, mivel „a parlamentáris demokráciát” még ő maga is kissé túlzottnak találná, ezért egyesegyedül Magyarországot számára kreál egy új kategóriát „parlamentáris konzervatívizmus” elnevezéssel. (I. m. 6. o.) A szociáldemokrácia is, különösen a II. Internationale párisi kongresszusa óta, mely formáliter kimondotta,

Ne kölcsönözze ki olvasásra senkinek se a Korunkat, hanem fizetessen elő rá!

hogy a szociáldemokrácia taktikája csak a demokratikus országokban a demokrácia fegyvere, fasiszta, diktatorikus országokban ellenben az erőszak, — igen gondosan óvakodik attól, hogy kétségbevonja a Gömbös-rendszer demokratikus jellegét, mert hiszen akkor legalább elméletben fel kellene adnia demokratikus illuzióit és legalább is propagálnia kellene a megváltozott taktikát.

Hogy pedig a válaszutra került magyarországi faszizmus meg is marad ezen a választaton, és a felemáság lassanként meghatározó jegye lesz ennek a rendszernek, az még a fentiekben kívül arra is visszavezethető, hogy az eddigi tapasztalatok szerint a fasiszta demagógia eszközei, melyek Magyarországon Papen tanúsága szerint is évtizedes multra tekintenek vissza, a használatban elkoptak és nem bizonyulnak alkalmas eszközöknek az erősen megszükülött tömegbázis kiszélesítésére. A fasiszta demagógiának új kiadása a „nemzeti munkaterv“ 96 pontja, melyeket „új stílusban“, szinpadi külsőségek közt hoztak nyilvánosságra, nem keltette a remélt hatást és az eredmény erősen alattamaradt a hozzáfűzött várakozásoknak. Hiába próbál Gömbös újabb és újabb pontokkal jönni (a TESZ munkahét ünnepén, a Nemzeti Egység Pártja fővárosi „zászlóbontásán“, stb.), — és hiába panaszkodik, hogy az emberek nem tanúsítanak kellő érdeklődést a „nemzet jövője“, a „történelmi idők“, a „nagy események“ iránt, hanem továbbra is kis egyéni érdekeiket őrzik és apró-cseprő fájdalomokkal törődnek, — a feladat, amelyre vállalkozott, nem találhat megoldást. A feladat ugyanis abban áll, hogy a fináncdiktatura a tömegek előtt mint az osztályellentéteket megszüntető, a nemzet mint homogén egység érdekeit szolgáló politikai rendszer jelenjék meg. Ezzel azonban Gömbös feloldhatatlan circulus vitiosusba kerül: mert egyfelől, mint egyik híve Stolte Sós Lénárd írja: „a magyar nacionalizmus vezére csak akkor vihetné győzelemre a dolgozó népösszesség érdekeit szolgáló progresszív nacionalista politikát, ha a hatalom birtokában megszervezné a magyar nacionalizmus mozgalmi tömegerejét“. (1919—1933. Az üzérpolitika gazdasági esődje, 130. o.) — viszont „a vezérkari stílusban fel-fektetett párttérképek, a hatalmas kartotékrendszer nem indítja meg az emberek lelkesedését, a nép nem jól megtervezett választást, hanem tervszerű gazdasági reformokat vár, melyek munkát és kenyeret biztosítanak minden munkára kész magyarnak“ (u. o. 131. o.) — Csakhogy: éppen azért kell az „új stílus“, a „nemzeti munkaterv“ elandalítóan szándékoltt zenéje, mivel a fináncetőke profitja biztosítása érdekében éppen ezeket nem nyújthatja. Viszont pedig a magyarországi tömegek már értik, hogy a munkaterv 7. pontja pl. az egyéni szabadság elvének érvényesülésére vonatkozólag, mely „a munkaviszony szabályozása tekintetében is irányadó“, a sztrájkjog elkobzását és a munkásságnak a kiszolgáltatottságát akarja kodifikálni, — hogy a 32. pont, amely kimondja, hogy a „nemzet érdekeihez alkalmazkodó termelő munka számára annak bármely módon történő megakadályozásával szemben hatályos jogvédelmet fogunk biztosítani“, hadüzenet a munkásság osztályharcának, mely gazdasági küzdelmeiben is az állammal imigyen teljesen összefonódott fináncetőke-erőszakszervezeteinek összességével találja szemben magát; hogy a 36. pont szerinti „termelő politikának vezető gondolata, hogy a termelést minél olcsóbbá tegyük“ — a bérek további letörésére irányuló offenzívát jelenti és hogy a 45. pont, mely szerint a „munkanélkülieket csak munka ellenében támogatjuk“, egyértelmű a hirhedtté vált „munkanélküli segély nincs“ kategorikus imperativusával. Elyen perspektívák mellett hiába igyekszik programjába illeszteni a magyaror-

szági szociáldemokrata párt szálló igéjét „a kapitalista termelés káros kinövéseinek erős igyekezettel való lenyесésére“ (34. pont) vonatkozólag, — ez a Gömbös-szociáldemokrata egységfront nem képes a fasiszta diktatura számára elengedhetetlenül szükséges tömegbázis megteremtésére. S úgy látszik, Stolte busuló magyar pózában fején találja a szöveget, amikor azt írja, hogy „az a veszély fenyeget, hogy az új stílus akarva nem akarva azt a szerepet játssza a magyar nacionalizmus életében, mint amelyet a szociáldemokrácia töltött be a szocializmus történelmében.“ (133. o.) Mindkettő szociálpolitikát, új életformát, az emberiség jobb jövőjét hirdeti és igéri és mindkettő a fináncstőke uralmát támasztja alá. A faszizmus és szociálfaszizmus eme dialektikus egységének ellenére, a tömegbázis ujjaalkotásának lehetetlensége révén így Magyarországon már nemcsak a kapitalizmus van válságban, hanem e válság hatásainak lefékezésére létrehozott fasiszta rendszer is, amiből — bár a mai „feltétlen fásultság, közönbösség, — az egymást követő olykor egymást keresztesző mozgalmak“tól (Weis István: A mai magyar társadalom, 228. o.) az aktív szervezett ellenállásig még hosszú az út — ismét tanulságot meríthetnek, ha nem is ugyan Papenék, de a német és olasz elnyomott osztályok.

T É L A G Y E P S O R O N

Írta: VERES PÉTER (Balmazújváros)

A Gyepsor előtt magas hóhegyek vannak. Az északi szél ide sodorta az ablakok alá. Kissé kijebb hányták a fák tövéig, de aztán megint esett, megint elhányták, majd jött a pustolás és felszerelte az ablakokkal szembe, amelyek különben se valami magasan vannak. A jövő-menők belől járnak közvetlen az ablakok alatt. A szekér úton pipiskék sápitoznak: „két szűrt vigy, két szűrt vigy“ mondja az egyik. „Egyre se telik, egyre se telik“ felel a másik. Ha szekér vagy szánka jön, felugrálnak a hóbuckák tetejére és onnan sápitoznak. Akár be is nézhetnének az ablakokon, ha nem volnának befagyva. De be vannak s nemesak úgy finoman jégvirágozva mint az uri ablakok, hanem keményen, vastagon dérrrel-jéggel béleltek. A belül mindig olvadó vizet kék rongyokba csavart szalmacsóvák fogják fel, hogy ne folyjon le a falra.

A szekérút közepén libák ülnek. Tüzespiros lábukat, hogy ne fázzon maguk alá huzzák. Ha valami lóganéj elpotyog odarohannak, nagy ricsajt, veszekedést csinálnak rajta s amikor kiszedték belőle, ami érték volt, újra leülnek.

A mező egy végtelen sivatag. Éles kis északi szél hordja a porhavat, fehéres szürke füst ül a föld felett a porzó hóból. Itt-ott egyegy kutágas feketéllik a reménytelenül egyhangú tájban. A kunyhók és tanyák azonban már nem látszanak, elnyelte őket a fehér homály.

A csürhe azért kimegy. A szegény malacok ott kornyicsolnak a bokáig érő hóban. Sem lefeküdni, sem megállni, sem legelni nem tudnak. Topognak, szaladgálnak, turkálják a havat, némelyik rág is egy kis hóval kevert fagyos fűvet, közben pedig meg-megkísérlik, hogy nem lehetne-e megcsalni a kanászt és hazaszaladni a jó meleg ólba. Ám ez nem igen sikerül, mert a kondás éber, a puli utól éri s azonkívül, hogy valósággal lefogja és összeharapdálja a bőrét — a szájában maradt szőrrel soká veszködik a kutya míg ki bírja köpni